

KRAV PÅ TILLSTÅNDSHAVARENS PERSONLIGA NÄRVARO VID ÅLFISKE – OTILLBÖRLIGT LIDANDE FÖR FISKEN I ÅLHOMMAN?

Av Advokat Per Malmer

Bakgrund

Endast den som har ålfisketillstånd från Havs- och vattenmyndigheten har rätt att fiska ål (här bortses från att det finns undantag för fritidsfiske i vissa sötvatten).

Ålfisketillståndet ges till en i tillståndsbeslutet namngiven fysisk person. I beslutet finns en förtryckt villkorstext. I nu gällande tillståndsbeslut anges bland annat att tillståndet och ansökan för år 2009 med eventuella kartor i original eller kopia ska medföras ombord. I 2 kap 14 § förordningen om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen anges att märkning av redskap som används vid fiske ska utföras så det framgår av märkningen vem som använder redskapet, om användaren av redskapet är yrkesfiskare eller fritidsfiskare och om användaren fiskar med enskild fiskerätt

Havs- och vattenmyndigheten har uppfattningen att tillståndshavaren måste vara personligen närvarande vid allt ålfiske. Detta skulle då få till följd att en medhjälpare till tillståndshavaren inte får vittja ålhomorna om tillståndshavaren exempelvis blir sjuk eller måste vara ledig från arbetet för att vårda sjukt barn.

Är kravet på tillståndshavarens personliga närvaro förenligt med djurskyddslagstiftningen?

Fiskar är vattenlevande ryggradsdjur och klassas som djur i djurskyddslagens mening. Av djurskyddslagen, 1 §, framgår att lagen är tillämplig på djur som hålls i fångenskap även om djuret inte tillhör kategorin husdjur eller försöksdjur.

Jordbruksverket, som ansvarar för frågor om djurskydd, har i ett yttrande 14.10.2011, dnr 31-10510/11, uttalat sig angående användning av fisk som levande agn. Av verkets yttrande framgår bland annat att fisk kan uppleva smärta och lidande och att det är förbjudet enligt djurskyddslagen att använda fisk som levande agn.

Jordbruksverkets ställningstagande innebär att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet utsätter fisk för otillbörligt lidande riskerar att dömas för djurplågeri enligt 16 kap 13 § brottsbalken. Straffet är böter eller fängelse i högst två år.

Ålar som fångats i en ålhomma är djur som hålls i fångenskap. Ålfiskare som inte vittjar sin ålhomma inom skälig tid, riskerar att utsätta fisken för lidande till exempel genom att säl eller skarv attackerar och skadar ålen i homorna. I det sammanhanget bör också observeras att ålhomorna regelmässigt ger bifångst av annat slag såsom torsk, skrubba, lax och öring. De sistnämnda fiskarterna klarar, till skillnad från ålen, endast ett par dagars vistelse i en homma.

Därmed kan ansvar för djurplågeri aktualiseras för ålfiskaren.

Ansvarsfrihet på grund av nöd?

Antag att en medhjälpare till tillståndshavaren vittjar ålhomorna i en situation när tillståndshavaren har förhinder på grund av sjukdom. Detta kan få till följd att medhjälparen åtalas för brott mot fiskelagen eftersom han fiskat ål utan tillstånd. Då kan medhjälparen åberopa reglerna om ansvarsfrihet på grund av nöd i BrB 24:4. Nöd föreligger när fara hotar liv, hälsa, egendom eller något annat viktigt av rättsordningen skyddat intresse. Handling som sker i en nödsituation är brottslig endast om handlingen är oförsvarlig med hänsyn till omständigheterna. Medhjälparen kan då hävda att djurskyddet är ett viktigt av rättsordningen skyddat intresse och att vittjandet av homorna inte är oförsvarligt i en situation som den nu aktuella.

Åhus 2013-01-20

Per Malmer